

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Reacțiunea.

Reprezentanța bisericii noastre unite din Cluj și-a îndeplinit cu demnitate datoria, în chestia Hajdudorog-ului, ce s'a revărsat asupra-i.

Reținem, la loc de frunte, mișcarea votată, cu adausul ce ni-l comunică corespondentul, că în săptămâna viitoare se va prezenta o deputațiune a credincioșilor din Cluj înainta I. P. S. Mitropolit Victor, cerându-i sprijinul și ocrotirea părințească.

1. Considerând, că prin actul unirii mitropoliei bisericii românești din Ardeal săvârșit cu Roma în anii 1868—1700 s'au garantat în mod bilateral, și sub cea mai grea sancțiune, deci în mod inmutabil prin o singură parte contrahentă, instituțiunile de drept public ale bisericii noastre răsăritene și între acestea ritul, limba liturgică românească, și integritatea teritorială a mitropoliei de Alba-Iulia;

2. Considerind, că prin bulla — „Eclesiam Christi” a pontifului de pie memorie Pius al IX. dela 1853 reactivându-se vechea mitropolie românească de Alba-Iulia, tocmai în virtutea pactului bilateral în ființă cu Roma, s'a garantat din nou inmutabil și pentru toate timpurile integritate provinciei noastre metropolitane și esențiunea ei pentru toate timpurile de sub orice autoritate a primatului din Strigoni și a ori cărei alte autorități din patrie ori din străinătate, asigurându-se aceasta esențiune și în particular, pentru toate ecleziile, cetățile, satele, parohiile și persoanele de ambele sexe prin cuvintele: „Antistites greci ritus Catholici uniti inibi existunt Ecclesiae omnes, civitates, oppida pagi, parochiae sive matrices sive filiales, itemque cenobia, Monasteria, Instituta quilibet, tum Ecclesiastica, tum secularia et quorumvis ordinum Regularia, omnes denique utriusque sexus personae cujuscumque gradus, ordinis et conditionis, a pristina cui antea suberant Metropolitanæ Strigoniensis jurisdictione et qualis alia potestate et prerogativa jurisdictionali in perpetuum pariter exemptae sint et liberatae.

3. Considerând, că această esențiune, independență și întregitate a metropoliei noastre și prin ea a parohiei Cluj este garantată și prin legea fundamentală art. XXXIX. din 1868.

4. Considerând că nici bula „Christi fideles Graeci” a actualului pontifex roman, — ori câte leziuni grave de drept public și privat conține, leziuni în urma cărora, chiar autoritățile au fost silite a pune în vedere revizuirea acestei bulle, aduce împotriva protestului întregii biserici românești unite cu Roma și a întregului neam românesc, — nu a îngremiat parohia română unită a Clujului la episcopia de „Hajdudorog” și din potrivă în principiu stând pe baza teritorialității, și indicând nominal parohiile a căror înstrăinare o intenționează, exchide în mod pozitiv, ceea ce dreptul canonic și altfel exchide în principiu, și infierează ca delict, ca organele unei episcopii de alt rit, prin urmare și slujbașii episcopiei de Hajdudorog, să poată exercia acțiune sau funcțiune în parohii de pe teritoriul mitropoliei de Alba-Iulia;

5. Considerând, că în zilele trecute și după constatări semioficiale și după informații directe, doi preoți ai episcopiei de Hajdudorog au cutezat a se înfățișa pe teritoriul parohiei române unite din Cluj și au încercat a determina, cu azistența unor organe a puterii publice, și cu invocarea în mod abuziv a „patriotismului” ca motiv, pe credincioși de ai bisericii noastre, ca să părăsească această biserică și să se constituie în o altă biserică cu un alt rit:

6. Considerând, că prin această acțiune revoltătoare se violează nu numai dreptul parohiei noastre și al întregii provincii metropolitane de Alba-Iulia a cărei parte integrantă este parohia română unită a Clujului totdeodată, ca prima parohie, dar afară de aceasta se vatămă dreptul public al țării, drepturi private câștigate și normele dreptului canonic.

Reprezentanța legală a parohiei Cluj declară, că în conglăsuire cu întreaga biserică stă neclintit pe bazele dreptului istoric și al legalității pozitive a bisericii române unite, din care face integrantă pentru toate timpurile, și parohia Cluj, și ține neînduplecată la condițiunile de existență sine quibus non ale bisericii noastre: independența, integritatea, ritul și caracterul ei național românesc și e hotărâtă a lua toate măsurile de apărare a parohiei

române unite din Cluj, cu extremă energie și cu toate remediile strict legale și constituționale, apelând la toate forurile constituite bisericești și lumești pentru apărarea bisericii, a păcii dintre confesiunii și a libertății de conștiință și pentru aspra pedepsire a incurziunii prozelitice inițiate prin preoții turburători ai diecezei de „Hajdudorog”.

Intre deciziunile de apărare a bisericii a fost și mandatul dat protopopului paroh ca în fruntea unei deputații să se prezinte din prilejul oficial a primirii delegaților la contele Bethlen Ödön, fișpanul nou, instalat chiar azi și să dea expresiune legitimei indignări a credincioșilor bisericii pentru atentatul agenților dela Hajdudorog și pentru asistența oficială și să își exprime nădejdea, că reprezentantul guvernului va opri încălcările de legi, tulburarea păcii religioase și a libertății conștiinței.

Di protopop dr. Dăianu s'a achitat cu demnitate de acest mandat, conducând nu numai delegația parohiei, ci și o deputație reunită a tuturor credincioșilor, cler și mireni din întreg comitatul.

Suspendarea autonomiei Boemiei. În Austria politica internă a guvernului e un fel de bellum omnium contra omnes. S'a dovedit anume din momentul încheerii dualismului, că în Austria elementul german e cu mult prea puțin și prea neînsemnat, decât ca să poată purta o politică pangermană în toate privințele. Ca totuși elementul german să-și poată ține poziția dominantă s'a urmat dincolo de Laita politică de favorizare a anumitor grupuri etnice împotriva altora. Astfel e cunoscut cum polonii să bucură de privilegii deosebite față de rușii din Galiția, cari să luptă înzadar pentru emanciparea lor economică și politică. Sistemul acesta s'a urmat de mult și în Boemia. Elementul german din Boemia s'a bucurat secol deosebit de privilegii enorme și într'o vreme se părea, că s'a stâns definitiv populația veche autohtonă cehă. Prin muncă încordată și sistematică însă populația cehă a recucerit unul după altul orașe, sate, s'a deșteptat la conștiință națională și a luat o luptă hotărâtă pe toate terenurile cu elementul german soliator. Urmarea a fost că guvernul din Viena fu nevoit să cedeze pretensiunilor cehilor, și așa s'a decretat ca pe întreg teritoriul Boemiei și Moraviei să se statorească teritoriile de limbă oficială. Astfel toată Boemia e astăzi împărțită

În districte limbistice minuțios hotărâte după cum locuitorii sunt cehi, sunt nemți, ori sunt mestecați. Nici un funcționar nu poate ocupa vre-o slujbă în Boemie, care nu cunoaște și limba cehă perfect.

Dispozițiile aceste ale guvernului din Viena au fost primite de cehi și nemți numai după îndelungate pertractări și se credea într-o vreme, că aceasta este cheia, prin care cele două neamuri atât de învrăbite și atât de puternice să vor împăca. Au și mers toate bine la început, conscripțiile teritoriilor s'au făcut și granițele de limbă s'au satorit. La încheierea lucrărilor au ajuns la stabilirea limbii oficiale a capitalei Boemiei Praga. Cehii au declarat atunci, că mai bine desconsideră toate câte s'au făcut până acuma de guvernul vienez, decât să se învoiască cândva, ca limba oficială a reședinței boeme să fie și cea germană. La aceasta decalrație categorică a cehilor germanii au răspuns cu obstrucție. Au împedecat în deta provincială din Praga orice proiect venit a asigura administrația și exigențele cele mai urgente ale țării. În urma acestei ținute a germanilor autonomia provinciei a ajuns la mal.

Cu prima august a. c. în vistaria țării numai erau nici atâția bani cu câți să fi putut plăti funcționarii.

În situația aceasta locțiitorul provincial principele Lobkovitz s'a prezentat la M. Sa și a demisionat. Dimpună cu locțiitoriu a demisionat și consiliul comunal. Maestatea sa a luat aceste la cunoștință și prin o patentă împărătească a constituit un nou conziliu pe care l-a împuternicit ca se încasseze propria autoritate un arunc de 65% și să introducă nouă dări pe bere. Din venitele aceste se vor acoperi toate acele cheltuieli cari sunt neapărat de lipsă la mersul afacerilor publice. Cât pentru împăcarea celor două neamuri îndușmănite e un secret al viitorului.

Chestia croată. Era de prevăzută, că politica imperialistă maghiară va sgdului din temelii toate acele garanții, pe cari se bazează viitorul „națiunii politice unitare maghiare“. Ridicată odată unitatea națională, ca dogmă de stat, era natural, că mai întâi naționalitățile și instituțiile acestora aveau să simtă binecuvântările acestei politici de stat, care mai pe urmă constrânsă comitetul național românesc a prezenta protestele românilor Maiestății Sale actualului monarh.

Politica aceasta de maghiarizare s'a inaugurat dela început și dincolo de Drava. Acolo însă trebuiau mai întâi delăturate acele pedeci, cari garantau statului autonom Croația-Slavonia, o anumită independență, în ceea ce privește chestiile interne și administrative. Pe neobservate, sprijiniți de aristocrația croată, guvernul din Budapesta și-a asigurat tot mai multă ingerință în afacerile statului croat. În dieta din Zagabria a dictat aproape douăzeci de ani Khuen-Héderváry sprijinit de o majoritate „unionistă“, care îndeplinea poruncile guvernului din Budapesta la comandă. Sistemul de guvernament a lui Tisza Kálmán l'a inaugurat pe deantregul Khuen în Croația și cu alegeri, cu oficii, cu bani și teroare a înădușit acolo adevărata opinie publică croată. Principiul era dat: Divide et impera. Cum în Croația-Slavonia locuiesc două popoare sârbi și croați, maghiarii s'au sprijinit dela început pe croați, cărora le-a dat oficii și toate favorurile puterii de stat. Și pe când băntuia aci mai tare războiul fratricid dintre sârbi și croați, guvernul din Budapesta își țese în taină planurile statului național maghiar unitar, a cărui exponent fervent era Khuen-Héderváry. A trebuit să crească o nouă generație de oameni, care să vadă limpede și să răstoarne sistemul cu

toată corupția și toți slujbașii lui. Partidul unionist — adevărat a celor dela oala cu carne — a fost zdrobit total la alegeri de coaliționiști și guvernul din Budapesta s'a pomenit deodată că dieta croată îi face afront. A fost disolvată. S'au scris nouă alegeri. Guvernul și-a trimis în Croația pe cei mai cu influență oameni ai săi: pe Tomasi, Rauch, Peiacevici. Na ajutat nimic. Partidul unionist a fost atât de crâncen bătut, încât nu mai putea veni în seamă, ca partid politic. Câți mai rămasă din acest partid — tot bani, miniștri, secretari de stat și alți dignitari înalți — se constituiră într'un partid „progresist“ și așteptau ivirea zorilor de mâne.

Guvernul văzând, că nu mai poate dicta, ca până acuma în Croația, a suspendat constituția și a trimis un comisar împărătesc în Zagrab, care a guvernat după porunca celor din Budapesta.

Politica aceasta absolutistică a dat însă mult de gândit cercurilor Vieneze pe timpul actualului război balcanic. În Viena s'au început a trezi oamenii la realitate și în fața evenimentelor din Sud au pândit momentul, pentru a restabili ordinea constituțională în Croația. Astfel a fost absolvat din post comisarul împărătesc de până acuma Cuvaj și în locul lui a fost numit Skerlec Iván, dar cu mandat, ca în termenul cel mai scurt să facă monarhului propoziții concrete cu privire la rezolvarea crizei croate.

Ministru croat în Budapesta a fost numit contele Teodor Peiacevici.

E însă mare întrebare, dacă cu toate acestea criza croată va putea fi rezolvată. Foile guvernamentale din Budapesta scriu în ton tare pesimist, mai ales după ce și acești doi funcționari au declarat, că până ce nu se vor sana toate nedreptățile și ilegalitățile, câte s'au făcut până acum, nu poate fi

FOIȚA.

Pe Quarnero.

(Note cu creionul)

Abbazia-Lovrana, 26 Iulie n. 1913.

Pe când mă reîntornam mai an din turneul de studiu prin Italia, — poposind pe malurile Adriaticei, la granița ungară, am aruncat o scurtă privire și în stațiunile climaterice, respirate pe țărmurii istrieni.

— După povestile unui Neapole cu poezia lui veșnic grăitoare, dela arșița și alușiunea cu portocali de Sorrento până în Grotta azzurra de pe Insula Capri, — sau după farmecul artei renaissance-ului din Florența, dela epitaful unui Dante divinizat până la feeria îmbătătoare în jur de piața San-Marco, pe apele sărate din Veneția: — nu mai credeam, ca restul călătoriei spre casă să-mi mai poată tinde vre-un punct, pe care să-l pot pune alături cu mărgăritarele italiene.

Inchipuirea, firește, m'a amăgit. — E aproape de necrezut, că un colos pleșuv și sterp, cum e Carst-ul, să se sfârșească într'unul din cele mai romantice meleaguri. Căci, faptic, Quarnero nu e, decât o vale a Carst-ului, pe care se alintă valurile Adriaticei de cătră sud-ost, producând în lungul

ținutului pe maluri o climă dulce, care adăpostește la sinurile ei, an de an, mij de suflete visătoare din toate părțile.

Cum o i-ai dela Fiume, — peste Volosca, Abbazia, Ica, Lovrana ș. a.: natura mare îți tinde, și în loc și în depărtări, o panoramă încântătoare până în orizontul, ce se coboară azuriu pe mare.

Peste întreg anul, — dar cu deosebire în sezon — aceasta eșarpă de pământ ascunde o veșnică primăvară intrupată, și e cu atât mai prețioasă pentru noi, cu cât o avem așa zicând: în vecini. Și aceasta „veșnică primăvară“ dulce și domoală se explică prea ușor. — E numai firesc, ca temperatura să nu poată scădea dintr'odată prea tare. Marea, cu o matcă de mai multe zeci de metri în afunzime, — odată încălzită subt arșiță, une-ori mare — nu se lasă prea ușor influențată de crivăț, fie și mai puternic. Apa, dela fire deja rea caloriferă, menține în adâncuri căldura și atunci, când suprafața și întreg ținutul s'ar lupta în lungi intervaluri vre-odată ca fulgi de zăpadă ori vânturi mai grele. De comun însă vânturile bat mai mult în cald, iar ploile sunt domole. Sirocco — se apropie ca vânt mai domol, de comun umed și cald, obositor; venind însă din depărtări, de pe largul mării, răscolește valuri mult mai mari decât Bora, care e mai răcoritor, am putea zice chiar înviorător.

Valurile răscolite se înalță și până la

trei metri și se isbesc de maluri cu putere clementară. Acum vre-o zece ani, viforul a ruinat o mare parte din Molo.

Ca și atunci văzduhul e săturat de aburi sărați. —

— Abbazia d. e. cu împrejurimile ei, — e o întregă Rivieră pentru noi.

Și dacă e ca loc mult mai mică, decât Riviera italiană și franceză, — ne tinde totuși în miniatură tot ce are frumos și atrăgător întreagă Riviera mare.

În Nizza d. e. ninge odată la treizeci de ani, argintând minunatele aleie de brazi și palmieri. În mica noastră Rivieră zăpada reapare în restimpuri mai scurte; natura dreaptă însă recompensează și ultimul defavor, căci în schimb: arșița văratică de aci e mai puțin dogoritoare și nici colbul nu se prea sporește. Ca loc de recreare e la tot cazul unul dintre cele dintâi.

După toial capitalelor noastre pline de fugă pripită și nervoasă, — mica noastră Rivieră e numai un plăcut refugiu salutar.

Dacă cutrieri Bpesta și Viena, și te lași răpit de minunile câte le-a produs aci tehnica și mehanica modernă în timp neproportionat de scurt, — o pornești apoi la sud și atingi marea deja după o zi și o noapte — d. e. chiar din Viena — deosebirea e mai frapantă decât ori unde.

E frumos un drum pe valurile Dunării în sus — din Bpesta la Viena; — e însă

vorbă de pace. În primul rând guvernul unguresc trebuie să revoace dispoziția privitoare la limba oficială a căilor ferate pe teritoriul Croației și trebuie să recunoască, că limba oficială la toate oficiile în Croația e cea croată.

Guvernul lui Tisza se pare însă a fi în privința aceasta și mai extremist, ca cele anterioare și foile guvernamentale vorbesc categoric, că de concesii în paguba ideii statului național și a limbii maghiare nu poate fi vorba. Tisza urmărește și aci aceeași politică ca și cu românii. Prin câteva dispoziții de formă mai zăpăcește lumea în sus și jos, ca până atunci să câștige timp — pentru eventualități mai favorabile.

Cultul Fecioarei de Lourdes în Balcani.

Misionarul M. Hendre din Haversquerque a petrecut mai multă vreme în Salonic. După izbucnirea războiului la 3 luni a fost chemat acasă. Prin 19 Februarie scrie următoarele:

„Iată m'am re'ntors; am scăpat și de focul puștilor, și de glonțul tunurilor, și de coleră — care a nimicit mai multe vieți, decât întreagă ploaia de gloanțe.

Aproape trei luni am locuit în Ūsküb, Cumanovo, Prielep și Monastir, așadar chiar pe câmpul de războiu. Cu ajutorul călugărilor și a medicilor francezi, am îngrijit în spitalul Crucii-roșii 343 de sârbi și turci răniți.

Să vor mira poate mulți, cum am ajuns la rezultatul acesta, aici între schizmatici și păgâni! Oh, mă rog! Am putut să predic, cu deplină satisfacție, pe Preasfânta Fecioară de Lourdes. După cum erau im-

prejurările, nici nu puteam, să ajung la un rezultat mai mare.

Intâmplarea m'a învățat.

Starea unui rănit era foarte neliniștitoare, nefericitul își pierduse ori-ce nădejde. Am voit să-l mângâi. Dar cum? O călugăriță i-a dat o medalie cu chipul Sfintei Fecioare de Lourdes. Iar eu i-am spus, că Sfânta Fecioară îl va ajuta, dacă se va ruga cu încredere. Sârbii se poartă cu multă reverință față de sf. Maria — de multe ori sunt chiar superstițioși în cultul ce I-l dau. De aceea am îndrăznit, să-i vorbesc despre sf. Maria, despre Lourdes și despre minunile ce să întâmplă acolo.

— Cum, Bogoroditza (Născătoarea de D-zeu) face minuni în Franția? O, cum ași voi să merg și eu în Franția!

— Pentru ca să poți merge în Franția, mai întâiu trebuie să te însănătoșezi. Ca să te însănătoșezi însă trebuie să te și rogi!

Și acum' mi-a venit în minte, că ar fi bine să pun în fiecare sală un chip al Preacuratei vergure Maria. În fiecare seară și dimineață rănitul își isprăvea rugăciunile înaintea acestui chip. Peste câte-va zile bolnavul să însănătoșească. Toți răniții îmi cer, câte o medalie cu chipul Mariei — mai aveam vre-o câte-va din ultima călătorie la Lourdes. Ostașii veniau cu toții să caute mângâiere în chipul Fecioarei de Lourdes. Din alte spitale și dela ambulanta rusească și engleză încă cereau chipuri cu sf. Maria. Oșteri cu sutele împrășteau între ostași medalii cu chipul Fecioarei Maria. Și ostașii le purtau pe piept cu multă dragoste.

Celor cari cereau dela mine informații, le vorbeam despre Lourdes și despre biserică. Și acești ostași viteji pricepeau așa de bine vorbele mele.

Concertul clopotelor — după datină italiană — împodobesc numai feeria parcurilor de pe maluri electric iluminate seara, și pari a pluti prin alte lumi, când amurgul se coboară târziu peste coroana de foc, ce se adâncește la orizont în valurile mării.. Un tovarăș de sezon mi-se scapă extaziat: Așa să tot trăiești, în veci să nu mai mori..

La un coveiu, la capetul unei limbi de stânci și pământ lungite în mare, — veghiează o statuă mare de Madonă: steaua mării. Pe când noaptea se lasă domol peste întinsul mării adormite, — ochii Madonei pătrund departe în larg, păzind calea celor ce luptă cu valurile în puterea nopții..

Te tolănești cucerit sub umbra grea de palmieri, lași să fulgere prin tine pe un moment toate slăbiciunile omenesti, câte pocesc lumea, viața și asemănarea lui Dumnezeu, dar îți revini în grabă, savurând prezentul dulce-pitoresc cu amintirile lui neperitoare; — cu orientul și poezia tropicală la spate, cu lumea bazmelor în față: îndrepti privirea departe peste oglinda mării cu barce sclipocind colorate peste valuri și vrând-nevrând ți-se întredeschid buzele: Doamne, asta e împărăția Ta..

Dr. I. Roșiu.

O preasfântă Fecioară de Lourdes, îngrijește, ca acestea sămânțe ale credinței și ale nădejzii, să crească și să aducă fructe bogate. —

Corespondențe.

Din dieceza de Gherla.

Reteag 23 Iulie n.

Dieceza de Gherla până la venirea episcopului actual, Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, era într'o stare de stagnare, carea se resimțea în întreg organismul ei. Cu venirea Episcopului Vasile un nou puls de viață a început a bate în toate.

S'a început o lucrare intențită în toate direcțiunile.

Ordinațiunile urmează unele după altele. Causale bisericesti și școlastice se rezolvesc cu cea mai mare grabă.

Dintre dispușerile cele mai însemnate luate până acuma de către Preasfântul Episcop Vasile pot înșira următoarele:

1. Înființarea reuniuni de exerciții spirituale a preoților și a sfințelor misiuni populare, cari deja se pun în practică.
2. Înființarea unui fond al catedralei edificându în Gherla.
3. Înființarea unui fond seminarial.
4. Inactivarea forurilor protopopești ca foruri delegate de I instanța în cauze matrimoniale disciplinare, civile și criminale ale tuturor persoanelor bisericesti și laice, supuse jurisdicțiunei suflatești a Ordinariatului diecezan.

5. Edarea și introducerea unui regulament disciplinar aprobat de Inaltul Ministeriu de culte și instrucție publică pentru învățătorii gr.-cat. din dieceza.

Adunarea datelor esacte pentru un nou Șematism diecezan împreună cu conscripția familiilor române gr.-cat., care va conține cele mai bune date pentru statisticieni.

7. Adunarea datelor despre starea averilor bisericesti din întreaga dieceza cu rubricile: a) Câtă avere imobilă are biserică? b) Cât venit anual aduce? c) Câtă este averea în capitale ipotecari? d) Câtă este cea în depuneri la bănci? e) Câtă e averea bisericii în grânar? f) Câtă e datoria bisericii? g) Cât este statul activ (percepțiunea anuală) h) Cât este statul pasiv (câte sunt erogațiunile anului)? i) Câtă e remanența în bani gata? j) Cât este su-pererogatul?

Datele aceste probabil că se vor adauge la Șematism, ca acesta să fie o oglindă fidelă în ce stare s'a aflat dieceza la venirea Ilustrității Sale la cârma ei.

Semnalez o sollicitudine mare față cu afacerile școlare. Pentru controlarea mersului învățământului, s'a edat un „Normativ diecezan“ pe baza căruia fiecare protopop vizitator de școală în calitate de inspector școlar, confesional, să-și dea raportul său la finea anului școlastic.

S'a început o lucrare înviorătoare și în ce privește clerul diecezan.

În dieceza Gherlei preoții îmbătrâniau ca administratori parohiali. Parohi nu erau

disparent pe lângă impresia, ce ți-o lasă primul aspect asupra largului mării — θαλασσα... θαλασσα...

Capitalele și Riviera nici pomeni nu se pot în aceeaș zi.

Acolo astuția minții omenesti, — aci natura mamă sinceră și neprefăcută; acolo șgomot, colb și cloace — aci liniște verdeată și izvoare; acolo baricade de pietrii, verdeată spoită, rafinieră și artificialitate, — aci blocate de stânci cât cerul pe maluri, umbre de palmieri, largul mării azurii și poezia vieții cevaș mai aproape de gândul, după care a plâzmuit Dumnezeu lumea aceasta mare și frumoasă, dar rău înțeleasă și și mai rău folosită de noi..

Să ne oprim d. p. în Abbazia. — Volosca e cu mai puțin șic. Ica apare prea sărăcioasă pe lângă Abbazia. Lovrana deja are mai multe puncte de asemănare cu Abbazia.

Toată elita însă gravitează în Abbazia, cel mai curat și plăcut aranjat stabiliment climateric. — În lung — terasă îngustă sprijinită cu grilaj de fer spre mare. O stradă principală, lustruit de curată și berechet împodobită pe ambele părți cu palate pline de confort modern și de grădini, toate bogat învesmântate cu plantațiuni subtropicale: Brazi, olivi, — palmieri frumoși, par'că ai fi în Giardino Pontificio din Vatican, ori în G. Bobboli dia Firenza.

mai de loc. Tot așa sta lucru și cu protopopii.

Acuma s'a început o serie întreagă de denumiri de parohi și protopopi actuali supunându-se la solvirea unei taxe de 100 cor. pentru titlul de protopop la fondul de zidire al noii catedrale din Gherla.

Toate merg mai spre bine, mulțumită Provedinții divine, carea ni L'a dăruit pe Preasfinția Sa Episcopul Vasile, pe preotul mare cu virtuți apostolice, care nu cruță nice o osteneală întru împlinire chemării Sale.

Și totuși nu mai pot conțeni de a nu aduce la cunoștința, Preasfinției Sale o doleanță a clerului diecezan. Și aceasta o fac nu pentru a-L supăra, ci pentru informare, cugetând, că astfel împlinesc o datorință de loialitate către Episcopul meu.

Din anul 1882 în dieceza Gherlei, nu s'a ținut *sinod diecezan*.

Interesele bisericii, ale școlii, ale clerului și poporului unde se pot mai bine apăra ca în sinod diecezan?

Clerul are dorințe, are doleanțe, cari și le-ar spune în sinod. Rugăm drept aceea pe Preasfințitul Episcopul nostru, să ne dea ocaziunea aceasta, conchiemându-ne în sinod.

Una dintre durerile noastre mari este cesțiunea pensiunii veduvei preutese și a orfanilor de preoți. Ori unde ai merge în lungul și în latul diecesei, aceasta durere preocupă clerul nostru. Și nu este mirare, căci cu adevărat văduvele preutese și orfanii lor, sunt ființele cele mai nenorocite ale societății moderne.

În lumea de astăzi pe lângă traiul scump și pe lângă pretensiunile ridicate ale vieții sociale, în ce raport stă pensiunea unei veduve preutese de 200 coroane, zis două sute coroane la an, pentru persoana s'a și de 40 zis patruzeci cor. pentru un orfan al seu, din care pensiune să trăiască ea și să nutrească și îmbrace 5—6 orfani și să-i crească la școale? Oare nu este aceasta o adevărată batjocură față cu o familie nenorocită preoțiască? Oare nu este păcat, care strigă la ceriu, a lăsa să trăiască pe mai departe într'o astfel de soarte pe veduvele preutese și pe orfanii lor atunci, când din mila lui Dumnezeu starea preoților se îmbunătățește atât de mult prin întregirea congruală și acuma mai în urmă și prin adăusul de cvincneale? Eu așa cred, că preot nu se va afla în întreagă diecesa, care să nu voiască a contribui la mărirea fondului de pensiune al veduvei preutese și al orfanilor de preot cel puțin cu suma ce am dat-o pentru înființarea fondului de pensiune preoțesc.

Unde am putea delibera mai bine asupra acestei cesțiuni, decât într'un sinod diecesan, care rugăm să se conchiame cât mai curând.

Mai îndrănesc a observa, că din banii vărasați pentru titurile conferite de parochi administratori protopopești și protopopiac-tuali, vicari etc, baremi jumătate să se verse în fondul de pensiune al preuteselor veduve și al orfanilor de preoți, ca astfel, cu atât mai curând să stergem lacrimile fierbinți ale veduvei preutese și să alinăm suspinele orfanilor de preoți.

Respectăm dorința bunului nostru Arhiepiscop de a avea cât mai curând o catedrală în Gherla și o împărțăm înse nu este mai puțin arzătoare necesitatea de a mări fondul de pensiune a veduvei preutese și

a orfanilor de preoți, căci biserica parochială din Gherla foarte frumoasă și spatioasă, poate suplini încă pe câtăva vreme catedrala, nu tot așa stă înse lucrul cu fondul de pensiune al veduvei preutese și al orfanilor depreoți.

Se impune deci ținerea unui sinod diecesan, în care clerul să și poată arăta dorințele și doleanțele sale.

Am scris aceste, pentru a-mi exprima credințele și convingerile cele mai curate întru promovarea intereselor preoților și a familiilor lor și rog, ca astfel să fie înțeles.

Sperez, că la discuția acestei cesțiuni vor mai lua parte și alți frați preoți în coloanele prețuitei noastre „Unirea.“

Joan Sonea
adm. protopopesc.

Pagini științifice.

NICOPOLE

(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința dela 21 Martie 1904.

(Continuare).

Așa se sfârși această memorabilă și nenorocită campanie, care puse mai toată creștinătatea în doliu.

Printre urmările ei una a fost de mare însemnătate pentru Casa Zolleriană, care cu drept cuvânt poate privi acest războiu ca punctul de plecare al înălțării sale; această urmare fu recunoștința Regelui Sigismund către Comitele Frederic de Zollern, pe care i-o arată câți-va ani mai târziu.

După moartea regelui Ruprecht, fiul palatinului care combătuse la Nicopole, se deslănțuiră strașnice rivalități pentru succesiune la tronul imperiului german.

Reținut în Ungaria prin luptele sale cu Polonia și cu Venețienii, Sigismund năzuia totuși a fi urmașul lui Ruprecht. Spre a-și susține candidatura, el avea nevoie de sprijinul sigur și credincios al Comitelui de Zollern, vechiul său tovarăș de luptă. În acest scop Sigismund îl împuternicește cu dreptul său electoral, ca margrav al Brandenburgului, declarând că, deși a amanetat această țară vărului său Jodocus, totuși și-a rezervat dreptul de vot. În urma silințelor Comitelui de Zollern, Sigismund este proclamat ales cu patru glasuri.

O parte din electori contestă însă alegerea și în urma unui nou scrutin, Jodocus, margrav al Moraviei, este proclamat cu cinci glasuri. Moartea neașteptată a lui Jodocus lasă câmpul liber lui Sigismund, care este în fine recunoscut ca rege al imperiului, recăpătând tot-odată și marchisatul de Brandenburg.

Mai mult ca nici odată noul Împărat avea trebuință de sfaturile Comitelui de Zollern, bun cunoscător în trebile Imperiului; îl cheamă dar la Buda și drept recunoștință îl numește loc-țiitor al său în Brandenburg, cu însărcinare de ocărnuire.

Comitele de Zollern pleacă la 1412 în marchisat. Acolo găsește o stare vrednică de jale, oșlipsisă desăvârșită de administrație, ne-

siguranță, locuitorii asupriți și prădați de către nobili, cari sunt adevărații stăpâni ai țării. Comitele de Zollern își dă seama de greaua însărcinare ce a luat. Neascultat de nobilime, el e silit a începe în contra fiecăruia un adevărat războiu pentru a impune autoritatea sa. Represiunea este neînduplecată, dar liniștea și ordinea sunt restabile.

Tocmai doi ani în urmă, la 1414, Sigismund poate veni în Germania spre a urmări lucrările marelui sobor de la Constanța, cerat de dinsul pentru a pune capăt greutăților și certurilor isvorite din alegerea a trei papi de-odată. Acest sobor ținut aproape patru ani.

La 30 Aprilie 1415, Împăratul Sigismund remite Comitelui Frederic de Zollern chrisovul prin care-l investese pe el și pe urmașii lui cu marchisatul de Brandenburg, numindu-l Principe-Elector, drept răsplată a serviciilor aduse lui și Imperiului. Investitura solemnă se săvârșese doi ani în urmă, tot la Constanța, în fața reprezentanților lumii întregi, întruniți la sobor.

Chrisovul pomenia despre retrocedarea marchisatului în cas când Comitele de Zollern sau unul din urmașii săi ar fi ajuns la tronul imperial. Deși această eventualitate s'ar fi putut ivi în mai multe împrejurări, totuși, în toată durata vechiului Imperiu, ea nu se întâmplă. Însă din pustiile nisipoase ale Brandenburgului, transformate în câmpii roditoare prin o râvnă înțeleaptă și necurmată răsări regatul Prusiei și Împărăția Germană, așezată pe temelii fără de asemănare mai puternice decât ale vechiului imperiu din vremurile Împăratului Sigismund.

Condițiile de primire

în internatul elevilor pedagogici g.-cat. români din Blaj.

La cererea direcției institutului pedagogic, Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc, luând în considerare lipsa generală de locuințe corespunzătoare pentru tinerimea școlară, prin ordinul Nr: 4460—1913. a pus la dispoziția direcției institutului pedagogic „Casele fundațiunii Alexandru St. Suluțiu“, cu menirea să se transforme în *internat*, unde să fie crescuți și îngrijiți elevii institutului pedagogic, fiitorii învățători români.

Cu începutul anului școlar 1913—14 elevii vor fi obligați să locuiască în acest internat, și pentru combaterea luxului să aibă uniforma prescrisă de către direcțiunea institutului.

Cererea pentru primirea în internat trebuie să se înainteze direcției institutului până în 20 August st. n.

La această cerere să vor alătura actele următoare:

- 1.) *Extras matricular de botes;*
- 2.) *Certificatul școlar din anul trecut;*
- 3.) *Certificat dela primăria comunală, semnat și de preot, în care să se constate*
 - a.) Condiția părinților.
 - b.) Numărul membrilor familiei; a copiilor.
 - c.) Numărul jugherelor și prețuirea averii părinților.

CertIFICATELE de sub nr. 3. sunt absolut necesare pentru cei ce reflectează la

ajutoarele marinimoase puse la dispoziția direcțiunii institutului și la beneficiul de pâne.

4.) Elevii, cari vin pe cursul I. pedagogic trebuie să mai dovedească, cu *certificat* școlar, că au terminat cu succes 4 clase gimnaziale, civile sau reale; că au împlinit anul al 14-lea, că au auz muzical și că sunt deplin sănătoși.

5.) *Declarația părinților*, că se obligă să plătească la timp taxa de întreținere în internat, adică 300 coroane în trei rate egale: la 1 Septembrie, 1 Decembrie și 1 Martie.

Pentru această sumă minimală elevii vor primi întreținerea întreagă: mâncare de 3 ori la zi, locuință sănătoasă, luminat, încălzit, în caz de necesitate îngrijirea medicală și medicamentele prescrise.

Elevii cari nu vor fi împărtașiți din beneficiul de pâne, vor mai plăti și prețul pâinii.

Fiecare elev la intrarea în internat trebuie să aibă:

a) Toate cărțile de școală și rechizitele de învățământ necesare; b) patru părechi de schimburi; c) șase batiste; d) patru părechi de ciorapi sau obiele; e) o saltea (străjac mare); f) două cearșafuri (lepedee de pat); g) două perini și patru fețe de perini; h) un șol sau o plapomă cu 2 îmbrăcăminte; i) două servete (merindări); l) patru ștergare; m) o coperitoare de pat; n) perii pentru haine și păpuși; o) pieptini.

Părinții sunt rugați ca în decursul anului școlar, să trimită la adresa direcțiunii institutului și banii destinați pentru trebuințele copiilor lor.

Elevii se vor prezenta în cancelaria internatului la 1 Septembrie, unde vor plăti taxele prescrise și vor da în primire pe lângă inventar, obiectele și li-se va designa locuința și mobilierul necesar.

Blaj, în 26 Iulie 1913.

Ioan F. Negruțiu,
directorul Institutului pedagogic
gr.-cat. român din Blaj.

Reviste.

Conferența de pace dela București. Miercurea trecută s'au întrunit delegații statelor balcanice, la București, pentru a delibera asupra păcii. După întrevederi cu membri guvernului român, audiențe la regele Carol și conziliu miniștrilor români, delegații s'au întrunit ieri, aclamând de prezident pe dl *Titu Maiorescu*.

Opinia publică nu era pe de deplin încredințată, că încercările de pace vor fi încoronate cu succes. Se vorbea de încăpăținarea delegaților sârbi, apoi de restricțiile ce le vor fi având delegații Bulgariei.

Bombardarea orașului Vidin

din partea sârbilor decurgea în toiu ei, dar la intervenția dlui Maiorescu, ministrul Pasich a ordonat telegrafice sistarea bombardamentului, pe motivul, că Vidinul e locuit în mare parte și de români.

Telegramele mai nouă anunță, că *armistițiul s'a încheiat pe cincisile*, dare e foarte probabil, că el va lua caracter *definitiv*.

Condițiile armistițiului sunt: 1) Limita demarcatoare sunt teritoriile ocupate în 31 Iulie — cari se vor deosebi cu steaguri albe, 2) Armistițiul începe în 31 Iulie, la 12 ore a. m. 3) Sunt îngăduite toate acțiunile de aprovizionare, în dosul avantgardelor, 4) *Beligeranții pot se comunica între sine, ca astfel ostilitățile să încetese deocamdată pe întreagă linia*, 5) Cartirele generale vor fi avizate de urgență, ca să ia măsurile necesare.

„Gazeta Transilvaniei“ publică următoarele detalieri asupra încheierii armistițiului:

Conferența de pace a fost deschisă eri la orele 4 p. m. de prim-ministrul Maiorescu, care a rostit un călduros cuvânt de salutare la adresa delegaților propunând, ca pentru asigurarea mersului liniștit al desbaterilor să se încheie un armistițiu de 5 zile. După Maiorescu a vorbit prim-ministrul Sârbiei Passici, care a propus întru aprobările tuturor delegaților, ca presidiul conferenței să-l aibă pe tot timpul desbaterilor dl Maiorescu, care a și primit acest post de onoare.

În numele delegaților dl Pasici declară, că *propunerea pentru încetarea ostilităților pe timp de 5 zile se primește*. Delegatul bulgar Tonceff se asociază acestei propuneri și conferența se suspendă pentru redigiarea convențiunei armistițiului de către experții militari.

După redeschiderea conferenței li-s'a înmanuat delegaților fiecărui stat câte 4 exemplare a tratatului armistițiului, care a fost imediat telegrafiat comandanților trupelor de pe câmpul de războiu spre conformare. După acestea ședința s'a încheiat, anunțându-se viitoarea ședință pe mâne Joi, la 4 ore p. m.

Incheierea unanimă a armistițiului a produs o mare satisfacțiune între diplomați și în public.

MAI NOU.

Să vadă Roma!

O foaie italiană din Parm înferează cu multă asprime „noul atac asupra bisericii române gr.-cat.“, zicând că stăpânirea vrea să facă o unealtă de maghiarizare din biserică.

Videat Roma! — cu acest strigăt încheia foaia italiană.

Gaftoni pretutindenea.

Cetim în „Solia satelor“ din Cluj:

„Aflăm că încercarea din Cluj nu e singură. Stăpânirea a trimis gaftoni prin toate orașele, unde sunt sunt Români gr.-cat. Despre planul acesta un arhieru a avut cunoștință de mai de mult și înainte de a pleca într'o călătorie a și tras luarea a mințe a oamenilor săi, să aibă de grije, că vor veni trimiși delă guvern să scrie pe gr.-cat. maghiari. Dăm veste să știe toți, măcar și mai târziu, și să privegheze!

Diverse.

Din cauza sf. Sărbători nrul proxim va apărea Marți.

Olga, fica țarului mireasă.

Toate jurnalele anunță ca lucru pozitiv vestea, că prințul Carol al României, în cel mai apropiat timp va fidața cu princesa Olga fica mai mare a țarului. Princesa e de 18 ani, iar prințul de 20 ani. — Știrea se lansase încă mai de mult și acum credem că e în pragul realizării.

Internatul tinerimii universitare din Budapesta. Să știe, că societatea academică »Petru Maior« cu prilejul iubileului semicentener al existenței sale a sulevat idea înființării unui internat pentru universitari. În acest scop a pregătit statutele și a inițiat o colecță a cărei rezultat atinge cifra de 50,000 cor. Statutele au fost prezentate spre aprobare ministerului de interne de unde au fost înapoiate cu adausul, că dorința Ministrului este ca în acest internat să poată fi susceptuși și tineri neromâni. Ministrul mai reclamă și un comisar guvernial care să supravegheze activitatea institutului. Comisia exmisă pentru internatul ce se va edifica se va ocupa în curând cu hotărîrea ministrului de interne.

Astra la Murășludoș. Comitetul despărțământului Ludoș XXV. al »Asociațiunii« pentru literatura și cultura poporului român invită la adunarea generală cercuală, ce se va ținea în 19 August a. c. st. n. la 3 ore d. a. în școala conf. rom. gr. cat. din M.-ludoș, — după ce adunarea generală convocată pe 12 Iulie a. c. din cauza răvârsării Murășului nu s'a putut ținea. Ioan Boeriu dir. desp., Andreiu Badiu secr. desp.

Inscrierile la școala de vierit Dioszeg, Aiud și Pojon pe anul școlastic 1913|14 se pot face până în 10 August. Vor fi primiți tineri, cari au terminat școala și au împlinit 16 ani. Cei primiți vor primi întreținerea întreagă pe lângă suma 300 cor. Ministrul de agricultură a asigurat și locuri gratuite pentru cei mai săraci. Vor fi preferiți însă aceia, cari au servit deja miliția Cursul se va începe în 1 Octomvrie și va dura în Dioszeg și Pojon doi ani, iar în Aiud trei ani. — Cererile în regulă, provăzute cu timbru de una coroană, să se înainteze ministrului de agricultură până în 10 August.

Binefacere din America de Nord, Ilasco Mezori. Pentru biserica română gr. cat. din Ghelar (cottul Hunyad) a binevoit a colecta Ioan N. Bucur din Lančrăm 216 cor. 75 fil. dela următorii binefăcători: 1. Dela I. Lazar din Căstău, I. Păclășan Alvincz, George Henegariu Cudșir, L. Ghică Răchită, Ignat Orbănescu Vinerea, Laurean Măriușu Romos, Danil D. Stanciu, Simion D. Haiduc, Simion P. Petrașcu, I. N. Trifan, Visalon Drăghiciu, Moise S. Căndea, Costin A. Filip, toți șapte din Lančrăm câte 5 cor.

2. Maria L. Gisca, Mihai Călean din Răchită, Cibu George Daia, I. Carcoană, I. I. Urs, Petru Sărbu, I. Limbean toți din Szász-Sebeș, Nic. Hanțu Săcel, Ilie Peligrad, Maria I. Peligrad Săliște, Nicolae și Avram Băcăintan, I. Avrămuș din Vințul-de-joș, I. Moise Rapolt, Gavril Stana Apold, I. Savu, Nic. Pătruș din Pianul de jos, Iosif Sgirdea Orăștie, Ștefan Petrechko Ilasco-Mo. (N. America). I. I. Todor, George I. Căndea, I. I. Căzan, I. I. Țălnean, Alexă A. Adam, I. I. Trifan, Nicodim N. Căzan din Lančrăm câte 2 cor. 50 fil.

3. Chirion Maniu, Const. Cătană, D. I. David, N. Besoiu, Ieronim Vulc din Daia, N. I. Reșinar, N. Furdui, N. Androne, I. Furdui din Szászsebes, Dum. Cornea, Nic. Tarcea din Săcel, Andronița Băcăintan, G. Lăzărean din Vințul de jos, Teodor Mihui Vinerea, Mih. Gerber Cârna, G. Oncea Deal, I. Popa Orlat, Dum. Voicu Gurariului, I. Munchiu Carpiniș, Moise Comănescu Apold, Lazăr Marta, Simion Popa, Pastiu Păsoiu din Pianul-de-jos, I. Rusciorean Christian, Vas. Lomănar Romos, I. Hinciău, I. Eleas, Adusman Caflar, I. Babiak din Ilasco-Mezori (America), I. S. Păcurariu, Vas. I. Petrașcu, Danil I. Sirbu, Avram N. Vlad, Mih. V. Sirbu, Danil S. Căndea, Iosif Berghean, Mih. S. Căndea, Sim. D. Schiopu, N. Barb, Lazăr I. Fodor toți aceștia din Lančrăm, câte 1 cor. 25 fil.

4. Iosif Oprișă Szászsebes 1 cor.

5. Maria Băcăintan Avincz 75 fil.

6. Vasile Vulc Răhău, Ioan Herlea Vidolm, I. Bogdan Deal, Drian Ilatela Ilasco Mezori (America) câte 50 fil.

In fine colectantul Ioan N. Bucur a donat din al său propriu 25 cor. Atotputernicul Dumnezeu să le dăruiască tuturor acestor binefăcători, în locul darurilor celor pământești, darurile sale celea sfinte și cerești! In numele curatoratului: *Ioan Bodocan* paroh român gr. cat.

Românii din America. Sub acest titlu dl. I. I. Schiopul a scos o broșură foarte interesantă, în care tratează

despre soarta Românilor noștri emigrați acolo. Dsa a petrecut mai multă vreme în America, având prilej de a studia chestia cât de amănunțit. E o lectură folositoare și am dori să se răspândească și pe la sate, ca poporul nostru să înțeleagă soarta adevărată, ce așteaptă pe emigranții, cari trec oceanul, adese cu prea mari nădejdi. Cartea a apărut în tipografia W. Krafft din Sibiu pe o extindere de 64 pag. și costă 60 fil franco.

Hymen. Florica Popoviciu și Emanoil Comșa logodiți.

Despărțământul „Indol“ a Asoțiațiunei pentru literatura și cultura poporului român, își va ținea adunarea generală cercuală, Duminecă în 17 August 1913. n. la oarele 2. d. p. în școala gr. cat. română din Ciurila. Ioan Bucur protopop gr. cat. dir. desp. Vicențiu Sima secretar.

Posta Redacțiunii.

L. C. Regretăm foarte mult, că nu putem publica răspunsul D-Tale. Am declarat, în atâtea rânduri, că nu putem da loc la răspunsuri, ce privesc atacuri publicate în alte foi. Cetitorii noștri nu cunosc atacul și așa nu-i interesează nici răspunsul. Trimite-l foi din chestie, căci ea e datoare să-l publice.

Partea Literară.

Despre vieța curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

7. In evul vechiu cel cult, sclavul, femeia era socotită ca obiect „res“ ca orice mobilă, sau animal de acasă, nici decum însă ca persoană. Moartea de pe cruce a Mântuitorului a câștigat însă libertatea femeilor și a sclavilor.

Christos a murit pentru toți oamenii, sufletul fiecărui om e de preț infinit și astfel toți sunt egali. „Nu mai este nici Jidov, nici Elin, nici slugă, nici stăpân, nici bărbat, nici femeie, pentru că voi toți una sunteți în Isus Christos (Gal. 3.28.)

Isus Christos a emancipat genul atât de desprețuit al femeilor, întru cât și-a ales de mamă o femeie, a tractat cu blândețe cu păcătoasa Maria Magdalena și cu femeia samarineană, carea trăia în fărâdelegi, pentru că El a fost Dzăul Indurărilor, care din femeie și-a luat natura oamenească.

Renumitul învățat protestant Ihering zice, că singurul fapt, că femeile nu mai sunt socotite de obiecte, ci de persoane juridice și care este a se mulțami creștinismului, înșamnă un paș cu mult mai înșamnă în cultură decât toate invențiunile industriale luate la olaltă!

Dar unde a ajuns progresul acesta cultural în lumea modernă de azi?

Oamenii s'au abătut dela spiritul Evangheliei, s'au cufundat în noroiul unde a zăcut lumea păgână, căci astăzi lumea iarăși socotește femeia de „res“ de un obiect al plăcerilor animale.

I-mi spunea odată un cunoscut, că nici prin minte nu-i trece ca să între cu vre-o femeie de stradă în ceva legătură spirituală, o socotește simplăminte de un obiect, pre care îl respinge cu greutate după ce s'a folosit de el. Eu ma-m îngrozit văzând atâtea răutate și necultură sufletească și nu am știut ce să-i răspund altceva, decât, că doar și ea e om. Așa cred că ceea ce am scăpat din gură în indignațiunea mea e destul ca să normeze purtarea omului cinstit, față de femei.

Da și ea e om, ha mai mult e ficia lui Dzău, și pentru sufletul ei și-a vărsat Christos sângele; sufletul ei a fost odinioară curat ca neua, ca o floare, pânăcând a venit o fiară sălbatică și l-a călcat în picioare. Voi bărbaților, cari vă țineți cavaleri și vă bateți cu săbii și pistoale pentru nimica toată, voi călcați în picioare demnitatea femeii, nu o priviți de ficia lui Dzău, nici chiar de om, ci de obiectul plăcerilor voastre, si voi să vă țineți de bărbați de cinste? cavaleri? Ce e cavalerismul? Nu e altceva decât cinstirea virtuții, scutul și apărarea sexului mai slab? Dacă dejosirea femeii și cavalerismul pot sta lângă olaltă, atunci și injurăturile sunt rugăciuni și încă cucernice, cari sunt plăcute lui Dzău.

Judecata minții și a simțului moral, este că oricine e infam, care conzideră femeia de un articol, care să ne procure plăceri. Convingerea aceasta trebuie să pătrundă în conștiința noastră, pentru că îndreptare numai atunci va fi, când vom socoti păcatul de păcat și fărâdelegea de fărâdelege.

Va urma.

PENTRU

unitatea limbii bisericești române și în general pentru limba noastră unitară literară, condiție sine qua non e tipărirea bibliei cu text unitar.

(Continuare și fine).

In limba prevăzută de regele și de Academia noastră, au să fie turnate cărțile trebuințelor noastre duhovnicești, mai ales temelina acelor, sf. Scriptură.

Trunchiul limbii cărților bisericești, cari se vor eda, rămâne tot cel vechiu; pe acest trunchiu se vor altui crenguțele necesare vremii, altoirea însă să va face numai în cracurile limbii literare și a celei poporane.

Limba se poate bineșor asemăna cu arborii. Primăvara de primăvara ei să înesc, se schimbă și prefac în parte. Ramurile bătrâne fără sevă trec și se carbonizază. Mlădițe tinerele le i-au locul, cresc, se întăresc, ca apoi cu timpul să se uște și acestea, pentru că altele ivindu-se să facă și acelea cursul amintit și să slujească trunchiului, până când dela o vreme să va prăbuși ori usca și trunchiul cu rădăcinile lui; fiind pe lumea asta toate schimbăcioasă și trecătoare.

„Limba bibliei pentru un popor numai odată se poate face; dacă s'a învins piedeca

cea mare, a traducerii credincioasă și înțeleasă, și dacă poporul a primit limba aceea, așazicând în însăși ființa sa: atunci următorii n'au de-a mai face alta, ci numai a o renoi și îndrepta așa, după cum o ar fi renoit și îndreptat traducătorul cel dintâi al bibliei, de ar fi trăit până în veacul lor.¹⁾

„Limba este legătura sfântă, care face unitatea vieții sufletești a tuturor părților neamului nostru împraștiat sub deosebite stăpâniri. De aceea se cuvine, să ne atingem de ea cu acel respect, cu care omul cuminte se apropie de tot ce este sfânt.“

Respectul trebuie să fie îndoit, când este vorba de limba bisericii, de limba sf. rugăciunii, a sf. cântări.

Limba cărților bisericești trebuie să fie respectată și statornică și numai atunci se cuvine să fie scos dintr'nsa un cuvânt, când el nu mai este înțeles de cei de astăzi și numai atunci este bine să fie introdus un cuvânt nou, când el a ajuns în întrebuintărea și înțelegerea tuturor. Altfel se calcă cuvântul sfânt al apostolului și se închide în vorbe neînțelese, învățătura și ruga celor mulți și umiliți.²⁾

Cuvintele acestea sunt mărgăritare de preț scump, sunt canoane de aur, pentru toți cei aleși de a eda și revidia cărțile bisericești noastre. Altcum „să nu fie“³⁾.

Nu aflu cu cale să mai îmblătesc la paie scuturate; tot ce poate iscodi mintea românească, în profitul edării și-eși a unei bune biblie românești, sau fixat deja pe hârtie.

Pentru cei cari ar voi să adâncească din toate punctele de privire, chestiunea traducerii bibliei și peste tot se pasionează de edarea și revizuirea cărților bisericești românești, pe lângă operele ce am citat, subliniez, indic aici bogata bibliografie dezvoltată în jurul chestiei ce ne preocupă:

1. Vasile Mangra „Unitatea limbei în cărțile noastre bisericești de pretutindeni“ în rev. „Lumina“ Arad 1874.

2. I. Dragomirescu „Incerări literare asupra traducerii cărților de ritual în biserica română“ București 1895.

3. N. Iorga „Sămănătorul“ București 1903 p. 821.

4. S. Secula „Biblia în vesmânt nou“ în „Revista Teologică“ Sibiu 1910 nr. 5.

5. Ibidinem anul 1907 nr. 12 pag. 467—468 „Unitatea limbii liturgice“, în nex cu

6. Foaia „Unirea“ Blaj 1907 nr. 49.

7. S. G. Vărgolici „Reforma limbei bisericești“ în „Convorbiri literare“ Iași 1877.

8. Dr. Aurel Șterca Șuluțiu „O paranteză pentru chestiunea neologismelor române“ tot în „Convorbiri literare“ an 1886 pag. 449 și urmât.

9. G. Ghibanescu „Rolul bisericii în formarea limbii literare“ în rev. „Viitorul“ Iași 1903 nr. 17.

10. Curenda primatului Atanasie în „Bis. ort. rom.“ anul XXXIII (1910) nr. 11 p. 1317—1319.

11. „Bis. ort. rom.“ București an. V. (1880) nr. 3 p. 184—190. Inviațiunile sf.

¹⁾ Prefața la biblia lui Șaguna.

²⁾ I. Bianu „Despre introducerea limbii românești în biserică“ București 1903 p. 24.

³⁾ Galat. II, 17 Rom. XI. 2.

Sinod cum vor să fie textuate cărțile bisericești edate prima dată cu litere latine.

12. Ibidinem an 1882 p. 321 și urm.

13. Ibidinem an 1890 p. 131 segg „Necesitatea reîmprimării cărților bisericești cu litere străbune“.

14. Ibidinem an XVI p. 763, 804.

15. Ibidinem an 1896 p. 715 „Retipărirea cărților bisericești cu litere latine“ de P. Gârbovicianu.

16. Epp. Valerian „Cărțile bis. de epp. Melhisedec“ în ziarul lui Barițiu „Observatorul“ Sibiu 1881 nr. 3—6 și 9.

17. Ibidinem an 1880 (III) nr. 28, 29 și 30 „Limba bisericească de T. I. Focșianianu“.

18. Termini liturgici străini în biser. română în „Revista Preoților“ Timișoara nr. 10 an 1910.

19. Titu Maiorescu „Contra neologismelor“ în „Critice“-le sale București 1892 vol. II p. 246 și urm.

20. Dr. Alex. Grama „Străinizmiile în limba noastră bisericească“ Blaj an 1884 (II) p. 130—37 și 344.

21. Ibidinem p. 167—169 „Observări la liturghierul de Blaj“ din 1870 de Ioan Boroș.

22. Ibidinem an 1885 nr. 23 p. 362-366 observări tot la aceasta carte de redactorul dr. A. Grama.

23. Mai nou arhimandritul Iuliu Scriban „Sf. Scriptură pentru publicul românesc“ în „Rev. Teolog.“ Sibiu 1913 nr. 5 p. 159—161, apoi

24. Natan „Limba cărților bisericești din Ardeal“ în jurnalul „România Creștină“ București 1913 (III) nr. 7 și

25. Pr. econom Popescu Mălăești „Literatura biblică pentru popor“ în „Revista Ortodoxă“ București 1913 (I) nr. 6 pag. 183—4.

De încheiere mai amintesc, cumcă în Bucovina,⁴⁾ arhipresbiterul staurofor Constantin Morariu din Pătrăuți și cu alții, au înființat acum 7 ani după modelul altor neamuri culte un „Institut biblic românesc“ care se publică biblia și alte cărți trebuitoare bisericii.

Institutul ar avea deja adunate rezursele de lipsă pentru inaugurarea acțiunii sale.⁵⁾

Așa știm că și mitropolia unită e în ajunul inactivării reuniunii, pentru edarea cărților de prima necesitate bisericească și pentru moralizarea credincioșilor pe calea tipăriturilor selecte.⁶⁾

Se potrivește invers dictonul sf. Scripturi: Lucrători mulți, seceriș minimal.⁷⁾

Proin.

⁴⁾ „Revista Teologică“ Sibiu 1907 (I) nr. 8 p. 413 și „Biser. ortodoxă română“ Bucur. 1907 nr. 4.

⁵⁾ Combină cu jurnalul „Viitorul“ Cernăuț 1912 nr. din 30 Dec.

⁶⁾ „Cultura Creștină“ Blaj 1911 (I) nr. 1 p. 29.

⁷⁾ Cu voia nu am menționat aici tipăririle neoficiale ale sf. Scripturi: Eliade, prof. teol. Dr. Nitzulescu, edițiile anglicane și altele făcute de jidani.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Grușița.**

LA RĂȘBOIU

500.000

de Români au ieșit în calea morții, iar la noi cu

500.000 Cor.

Îți iasă norocul cu trocul în cale la tragerea cea mai apropiată ce va fi în 25 August a. c.

dacă îl aștepti și îi deschizi ușița ca să între, cumpărând cel puțin un loz dela Banca Hipotecară Ungară, care îl vinde de prezent pe

36 de rate lunare de câte 6'30 coroane.

Două lozuri împerechiate, adică unul dela Banca Hipotecară Ungară și unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie, împreună cu: **9 Trageri anual** le vindem de prezent pe:

40 de rate lunare de câte 10 coroane.

Câștigurile principale: Cor. 1,000,000, — 500,000, — 400,000, — 300,000. — 2 de 200,000, — 2 de 100,000, — 2 de 75,000, — 50,000, — 10,000 etc. etc.

Nici un risic!

Tot lozul câștigă!

Tragerile se țin în fața unei comisii supravegiate din partea statului și sunt publice. Ele au loc la: 5 și 25 Feb., 25 Apr., 5 și 25 Iun., 25 Aug., 5 și 25 Oct. și 27 Dec. a fiecărui an. Cu ocaziunea tragerii din Decembrie se asortează câștigul cel mai mare de pe lume de:

Cor. 1,000.000

Lozurile acestea nu-și perd valoarea ca lozurile loteriei de stat, ci joacă în continuu până la finea tuturor tragerilor, astfel că un loz în caz de noroc se poate trage și de mai multe ori. Cel puțin odată însă trebuie să se tragă cu câștig fiecare loz.

După primirea ratei prime imediat extradăm cumpărătorului **Lista legală de rate**, care conține Seria, Numărul și Litera lozurilor cumpărate, iar după solvirea tuturor ratelor i-se vor extrada lozurile originale. Observăm la acest loc, că **deja după achitarea ratei prime dreptul de joc și de câștig este exclusiv al cumpărătorului.** Pentru asignarea ratelor următoare trimitem cumpărătorilor cecuri postale, cruțând astfel porto.

Vă recomandăm cu toată căldura a cumpăra cel puțin unul sau două din lozurile acestea, căci după terminarea rășboiului la tot cazul li-se va urca prețul repede și nu vom mai fi în stare a le putea vinde sub condițiuni așa de favorabile ca în prezent.

Nu lăsați norocul să vă treacă pe sub nas, profitați de ocaziune și întindeți mâna după el, căci nu puteți ști din ce tufă sară ieșurile!... — Lozurile acestea sunt garantate și din partea visteriei statului, ele se primesc ca cauziune ori unde, se pot lombarda (zălogi) etc. cu un cuvânt sunt cele mi bune lozuri de pe suprafața pământului, concentrate fiind în ele toate calitățile necesare și dorite. — Adastând cu plăcere comenzile onoraților cetitori, semnăm,

47 1—3

cu deosebită stimă

Ústredná banka úc. spol. Budapest Váci-körút 31.

Onorate domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri efitine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestrele și alte recvizite economice. Toate acestea vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca

să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il sfătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după învoială. Cu stimă:

L. Olariu
Budapest.

(34) 14—25

II. Margit Körut 11 1/2 2.
In Buda lângă podul Marghithid

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor ⁴⁵/₁₀ cm.

INVĂȚĂCEL.

Să primește în Prăvălia de manufactură și mărfuri curente un băiat care a absolvat 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă limba română să recere vorbirea unei limbi a patriei.

A se adresa la

August Stupariu
BLAJ

Balázsfalva—Blasendorf.

(45) 6—6

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Ca în toate celelalte

alui Kaiser cu „trei brazi“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: *Carol Schieszl* farmacist Blaj. (34) 22—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K. 5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5,458,689·43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 123.667,241—
	vieată „ 11.740,710—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 56—7

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopot și fabrica de scaune de fier-pentru clopote a lui

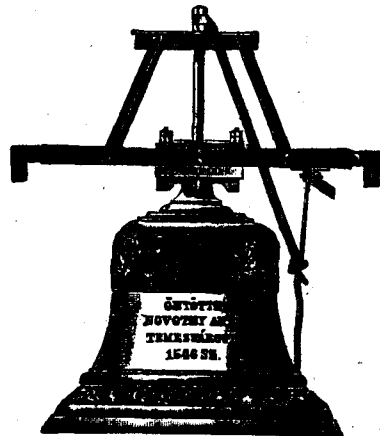
Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric (43) 7—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.